

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кременчуцький педагогічний коледж імені А.С. Макаренка

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Заступник директора
з навчальної роботи
Шакотько В.В.

2017 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки молодшого спеціаліста
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура)

Наскрізна програма з практики: відділення фізичного виховання, спеціальність 014.11 Середня освіта (Фізична культура) / Укладач: Бондаренко В.В. - Кременчук, 2017.

Наскрізна програма містить в собі характеристику змісту та основних завдань всіх видів практики, передбачених навчальним планом для студентів відділення фізичного виховання вищих закладів педагогічної освіти I-II рівнів акредитації.

Для викладачів та методистів закладів педагогічної освіти I-II рівнів акредитації

Обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою училища

20 року, протокол №

Пояснювальна записка

Розвиток та реформування освіти, необхідність підвищення її якості, організація в сучасній школі особистісно зорієнтованого навчально-виховного процесу, впровадження в освітніх закладах новітніх педагогічних технологій потребує підготовки висококваліфікованого компетентного вчителя. Професійна компетентність майбутнього педагога, при цьому, визначається як комплексне особистісне утворення, котре акумулює в собі психолого-педагогічні та методичні знання й уміння, творчу самостійність, професійну філософію вчителя та його власний стиль педагогічної діяльності.

Спираючись на сучасні науково-педагогічні дослідження та враховуючи багаторічний досвід щодо підготовки вчителів початкових класів, педагогічним колективом Кременчуцького педагогічного училища була створена модель випускника- фахівця, яка включає в себе соціально-особистісну, теоретичну та практично-методичну складові професійної компетентності.

Соціально-особистісна компетентність передбачає сформованість професійної самосвідомості та мотивації, інтересу до педагогічної діяльності, становлення професійно значимих рис і якостей особистості, формування психо - емоційної культури майбутнього педагога.

Теоретична компетентність являє собою сукупність психолого-педагогічних, методичних, спеціальних знань студента, системи наукових знань про світ та загального кругозору випускника.

Практично - методична компетентність визначається наявним у майбутнього вчителя досвідом організації власної педагогічної діяльності і, як наслідок, рівнем розвитку професійних умінь, навичок та здібностей (гностичні, орієнтаційні, прогностичні, проєктивні, дидактичні, організаційні, комунікативні, інформаційні, рефлексивні). Зазначена професійна компетентність характеризується становленням у студентів початкового рівня педагогічної майстерності, зовнішньої та внутрішньої педагогічної техніки, формування досвіду прикладної реалізації сучасних освітньо- виховних технологій.

Набуття професійних компетентностей забезпечить продуктивність й конкурентоспроможність випускників на ринку праці, здатність адаптуватись в умовах школи, сформує прагнення до самоосвіти й самовдосконалення, готовність до розв'язання актуальних проблем навчання і виховання школярів.

Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх педагогів пов'язаний з

індивідуалізацією та здійсненням діяльнісного підходу до навчання студента, оскільки стосується його особистості й може бути реалізованим тільки у процесі виконання конкретним студентом певного комплексу практичних завдань репродуктивного та творчого характеру. Це потребує трансформації змісту педагогічної освіти, перетворення його з моделі, яка існує об'єктивно на суб'єктивні надбання кожного випускника. Комплексна реалізація зазначеного концептуального положення щодо підготовки сучасного вчителя можлива тільки через включення студента в різні види педагогічної практики, методологічною основою якої є «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (Затверджено наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93). «Практика студентів, - зазначено в Положенні, - є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах... Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності». Таким чином, педагогічна практика є основним шляхом формування професійної компетентності майбутнього вчителя та дозволяє реалізувати наступні функції: адаптаційну, діагностичну, навчальну, виховну, розвивальну.

Адаптаційна функція полягає в зануренні студента в систему внутрішкільних відносин і зв'язків, що дозволяє йому зорієнтуватись в змісті різноманітних напрямків педагогічної діяльності.

Навчальна функція передбачає набуття власного досвіду педагогічної діяльності, прикладне застосування наявних науково-теоретичних психолого - методичних знань щодо принципів, методів, прийомів засобів сучасного виховання, формування професійних умінь та навичок організації з учнями шкільного віку різних форм виховної роботи як основи теоретичної компетентності майбутнього педагога.

Виховна функція сприяє становленню соціально — особистісної компетентності педагога, формування його рис і якостей, необхідних для реалізації завдань педагогічної діяльності, що забезпечує становлення соціально-особистісної компетентності.

Діагностична функція має забезпечити моніторинг студентом правильності власного професійного вибору, наявності педагогічних здібностей, психолого - методичних знань, умінь та навичок, необхідних для виконання посадових обов'язків вчителя та здійснення

педагогічної діяльності.

Розвивальна функція полягає у виробленні власного стилю педагогічної діяльності та формуванню професійної філософії майбутнього вчителя, що є запорукою практично-методичної компетентності випускника.

Мета та завдання педагогічної практики

Головна мета педагогічної практики - забезпечення прикладного пізнання студентами закономірностей педагогічної діяльності та оволодіння способами її організації, формування необхідних педагогічних компетентностей, фахових здібностей, особистісно-зорієнтованого стилю поведінки та діяльності, вдосконалення й втілення на практиці знань і умінь, набутих в курсі вивчення методик викладання й предметів психолого-педагогічного циклу, розвивати вміння вирішувати конкретні навчально-виховні завдання в умовах педагогічного процесу.

Основні принципи організації практики-

- безперервність та наступність практики, ускладнення її змісту та способів організації від курсу до курсу;
- зв'язок практики з вивченням теоретичних курсів;
- комплексність практики, що передбачає виконання студентом завдань по всім напрямкам діяльності вчителя;
- інтегрований характер практики, що передбачає реалізацію міжпредметних зв'язків психології, педагогіки, сучасних педагогічних технологій, окремих методик і спеціальних дисциплін;

Основні завдання педагогічної практики:

- формувати педагогічну свідомість майбутнього вчителя, відповідального ставлення кожного студента до педагогічної діяльності;
- сприяти вихованню необхідних особистісних якостей практиканта, які забезпечать успішне виконання різних функцій вчителя, становлення педагогічних здібностей майбутнього вчителя;
- розвивати навички творчого застосування у практичній роботі набутих теоретичних знань;
- набути навички організації та здійснення дослідницької діяльності;
- озброювати студентів вміннями вивчати, спостерігати, аналізувати передовий

педагогічний досвід;

- формувати досвід здійснення різних видів педагогічної діяльності вчителя: навчальної, виховної, методичної, організаційної;
- закладати основи педагогічної майстерності майбутнього вчителя, його власного стилю педагогічної діяльності та професійної філософії.

В кожному з видів практики виділяється три етапи. Перший етап - підготовчий, коли студенти знайомляться із змістом, завданнями та базою практики, відбуваються настановні конференції. Другий етап - основний, що передбачає виконання студентом всіх завдань, передбачених програмою практики. Третій етап - заключний, в процесі якого підводяться підсумки практики, студенти здають звітну документацію, виставляється оцінка за практику.

Зміст педагогічної практики

Структура педагогічної практики

Структура педагогічної практики визначається галузевим стандартом вищої освіти «Освітньо - професійна програма підготовки молодшого спеціаліста» (Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 01.12.2004р.), «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (Затверджено наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93) та «Положенням про проведення педагогічної практики студентів Кременчуцького педагогічного училища ім. А.С.Макаренка».

У відповідності з зазначеними документами педагогічна практика включає в себе такі види:

- практика позакласної та позашкільної виховної роботи;
- пробні уроки і заняття;
- семінар-практикум з підготовки студентів до роботи в дитячих оздоровчих таборах;
- літня практика у дитячих оздоровчих таборах;
- безперервна педагогічна практика.

Види практики та мінімальної кількості годин, відведених на кожен вид практики

№ п.п	Вид практики	К -сть годин	Семестр	Тривалість практики
1.	Позакласна і позашкільна виховна робота	162	5-й семестр	2,5 тижні

2.	Пробні уроки і заняття	270	6-й - 7-й семестр	6 тижнів
3.	Літня педагогічна практика в оздоровчому таборі	162	6-й семестр	4 тижні
4.	Переддипломна педагогічна практика	270	8-й семестр	8 тижнів
5.	Навчальна практика: (зимовий та літній табірний збір)	162	4-й семестр	2 тижні

На основі наскрізної програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

Практика позакласної та позашкільної виховної роботи

Педагогічна практика позакласної та поза навчальної виховної роботи має на меті набуття майбутніми вчителями - класоводами досвіду організації різних форм та способів виховної роботи з учнями початкових класів, здійснення прикладної апробації сучасних виховних технологій, методів та прийомів розвитку і становлення особистості молодшого школяра.

В ході практики діяльність студентів організовується по **наступним напрямкам**:

- ознайомлення з планом виховної роботи школи та вчителя класу;
- спостереження за навчально-виховною роботою вчителя початкових класів;
- організація та проведення різних форм виховної роботи відповідно до загально педагогічних та методичних вимог;
- добір та систематизація змісту виховного заходу відповідно до теми, мети та вікових особливостей учнів молодшого шкільного віку;
- психолого-педагогічне вивчення особистості молодшого школяра (колективу учнів класу), використання анкет, тестів, опитувальників, традиційних і нетрадиційних методів педагогічного дослідження, що сприяє формуванню наукової культури практиканта;
- організація діяльності учнів на перерві, проведення рухливих ігор;
- виготовлення газет пізнавального змісту;
- робота з батьками учнів початкових класів;
- ведення педагогічної документації з педагогічної практики;
- формування вміння планувати та раціонально організовувати власну педагогічну діяльність.

Завдання практики:

- ознайомити студентів із змістом та особливостями організації різних напрямків виховної роботи в початковій школі, вивчення вимог до її планування;
- формувати практичні вміння виготовляти різні види наочності;
- формувати уміння організовувати та проводити різні форми масової, групової індивідуальної виховної роботи;
- розвивати навички організації науково - педагогічного дослідження, аналізу та оформлення його результатів;
- формувати уміння добирати зміст виховної роботи відповідно до теми, мети і форми заходу та у відповідності з віком дітей;
- здійснювати у роботі з молодшими прикладне використання методів та прийомів виховання;
- формувати уявлення про права та обов'язки вчителя - класовода;
- набувати досвід організації роботи з батьками молодших школярів;
- формувати уміння щодо ведення педагогічної документації, оформлення конспектів виховної роботи; написання характеристики на учня (учнівський колектив).

Зміст педагогічної практики

Період практики	Зміст роботи практиканта
Підготовчий період	• Участь у настановній конференції • Вивчення програми педагогічної практики, ознайомлення з змістом роботи по кожному з напрямків виховної роботи. • Вивчення нормативно-правової документації організації виховної роботи в сучасній школі. • Оформлення щоденника педагогічної практики. • Оформлення індивідуального плану роботи практиканта.

Основний період	• Ознайомлення з школою, вчителем, класом. • Ознайомлення з соціальним паспортом класу. • Вивчення плану виховної роботи вчителя в закріпленому класі, особливостями організації виховання в класі. • Вивчення методик дослідження особистості учня, учнівського колективу класу. • Вивчення особистості молодшого школяра, дослідження рівня сформованості колективу. • Проведення в закріпленому класі різних форм виховної роботи відповідно до напрямків виховання. • Проведення рухливих перерв. • Виготовлення різних видів наочності. • Аналіз результатів власної педагогічної діяльності • Оформлення психолого-педагогічної характеристики особистості молодшого школяра учнівського колективу.
Заключний період	• Оформлення звітної документації з педагогічної практики. • Звіт за результатами педагогічної практики. • Участь у підсумковій конференції.

Практика з виховної роботи, як перший вид педагогічної практики, дає можливість студентам ознайомитись з особливостями організації шкільного життя молодших школярів, здобути свій перший досвід по спілкуванню з учнями початкових класів, сприяє діагностиці рівня сформованості педагогічних навичок практиканта, виступає в якості дієвого методу дослідження сформованості мотиваційної складової професійної компетентності студентів.

Практика пробних уроків та занять

Педагогічна практика пробних уроків та занять є основним чинником професійної адаптації майбутніх вчителів, способом діагностики готовності студентів до реалізації в сучасній школі навчально-виховних завдань початкової освіти, застосування новітніх педагогічних технологій, здійснення індивідуалізації пізнавальної діяльності молодших школярів.

В ході практики діяльність студентів організовується по **наступним напрямкам:**

- вивчення навчальних програм, підручників та посібників для школи;
- ознайомлення з загально педагогічними, організаційними, дидактичними, психолого-педагогічними особливостями уроків в школі;
- вивчення матеріально-технічної бази конкретної школи;

- проведення різних типів уроків з учнями шкільного віку;
- формування практичних навичок попередньої та безпосередньої підготовки вчителя до уроку, оформлення відповідного конспекту;
- відвідування пробних уроків та занять інших студентів, удосконалення навичок педагогічного спостереження (за діяльністю практиканта і учнів на уроці, за проявами активності учнів в навчальній діяльності, сформованістю загально навчальних умінь та навичок школярів тощо);
- розвиток навичок аналізу та самоаналізу навчальної роботи, проведеної студентами-практикантами;
- набуття практичних навичок диференціації навчання в школі;
- формування навичок організації індивідуальної роботи з учнями.

Завдання практики:

- розвивати навички планування власної педагогічної діяльності;
- розвивати дидактичні, організаційні, сугестивні, конструктивні, рефлексивні уміння студентів - практикантів;
- формувати навички прикладного застосування студентами теоретичних знань з предметів психолого-педагогічного циклу та методики викладання;
- формувати уміння добирати і систематизувати зміст уроку відповідно до навчальної програми, теми, мети, вікових особливостей дітей, рівня їх навченості;
- сприяти становленню навичок ефективного застосування різних методів та прийомів організації і керівництва навчально-пізнавальною діяльністю школярів;
- удосконалювати навички опрацювання науково-методичної та психолого-педагогічної літератури;
- розвивати уміння обирати тип уроку відповідно до дидактичної мети, складати та оформлювати згідно вимог конспект навчального заняття;
- формувати навички реалізації освітніх, розвивальних та виховних цілей уроку;
- розвивати уміння організації активної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів, включення їх в частково-пошукову діяльність;
- формування навичок включення в урок елементів окремих педагогічних технологій (інтерактивне навчання, розвивальне навчання, проектна технологія,

диференційоване навчання, технологія гуманної педагогіки тощо);

- формувати навички організації поза навчальних форм пізнавальної діяльності учнів;
- набувати досвід здійснення діагностики і оцінювання знань, умінь та навичок молодших школярів відповідно до визначених критеріїв;
- сприяти становленню власного стилю педагогічної діяльності майбутнього вчителя.

Зміст педагогічної практики

Період практики	Зміст роботи практиканта
Підготовчий період	• Участь у настарновчій конференції з педагогічної практики. • Вивчення державного стандарту школи, специфічних особливостей викладання фізичного виховання у школі. • Оформлення щоденників педагогічної практики. • Ознайомлення з графіком проведення пробних уроків. • Складання індивідуального плану роботи практиканта
Основний етап	• Ознайомлення з матеріально-технічною базою школи, вчителями школи. • Вивчення навчальних програм з фізичного виховання (відповідно до графіку проведення уроків)
	• Ознайомлення з календарно-тематичним плануванням вчителя фізичного виховання (відповідно до графіку проведення уроків). • Консультація з вчителем фізичного виховання щодо дидактичних особливостей проведення уроку в класі (відповідно до графіку). • Консультація з методистом училища. • Виготовлення різноманітної наочності. • Проведення (спостереження) та аналіз уроку в початковій школі.
Заключний етап	• Оформлення звітної документації • Участь у підсумковій конференції

Графік проведення студентами пробних уроків та занять визначається відповідно до Стандарту вищої освіти:

- знайомляться з організацією спортивно-масової роботи в школі;
- знайомляться з роботою досвідчених вчителів;
- проводять 10 уроків (по 5-ть уроків з різних модулів у VI та VII семестрах)
- відвідують та аналізують уроки практикантів;
- організовують та проводять спортивні змагання та свята у школі, училищі;

Літня практика у дитячих оздоровчих таборах

Основна мета практики — розширити професійно-педагогічні знання, уміння та навички практикантів, ознайомити з особливостями організації виховної роботи, в літній період, формувати досвід застосування різних технологій виховання, організацією та проведенням спортивно-масової роботи в умовах дитячих оздоровчих таборів.

Літня практика проводиться в строки, визначені навчальним планом та графіком навчального процесу. Вона може бути організована на базі міських та позаміських таборів, дитячих оздоровчих майданчиків, в трудових об'єднаннях школярів, таборах праці і відпочинку.

В період літньої практики студенти працюють в якості загонних вожатих, інструкторів по фізкультурі, керівниками різних гуртків і секцій. Студенти, які до початку практики не досягли вісімнадцятирічного віку, виконують функції помічників вихователів, вожатих чи інструкторів по фізкультурі.

В ході практики діяльність студентів організовується по наступним напрямкам:

- організаційно-педагогічна робота (ознайомлення із складом загону, перевірка ступеню готовності дітей до виїзду в табір, бесіди з батьками, складання плану роботи);
- трудове і економічне виховання (самообслуговування і трудові акції, трудові десанти і операції по благоустрою табору, збір лікарських рослин, змагання за бережне ставлення і охорону суспільної власності, бесід про працю, про економічні основи організації літнього відпочинку дітей);
- моральне виховання дітей і підлітків (бесіди про гуманізм, колективізм, дружбу і товаришування, про культуру поведінки, читання і обговорювання книг, кінофільмів);
- естетичне виховання (бесіди про мистецтво, конкурси юних художників, співаків, танцюристів, огляди художньої самодіяльності, відвідування музеїв і виставок, вечори казок, поезії тощо);
- екологічне виховання (збір краєзнавчого матеріалу для виставки, створювання загонів по охороні природних багатств, проведення днів лісу, птахів, обладнання живого куточку, бесіди про охорону природи і раціональне використання її ресурсів, природничі екскурсії, вироби з природних матеріалів, організації трудових десантів по озелененню території);
- фізичне і гігієнічне виховання (спортивні змагання і свята, рухомі і спортивні ігри, загартування, плавання, організація виконання режиму і розпорядку дня в таборі);

- формування дитячого колективу;
- формування навичок подолання конфліктів;
- участь у виробничих нарадах, педагогічних радах;
- вивчення та аналіз досвіду кращих вожатих, вихователів інструкторів по фізичній культурі, керівників гуртків;
- здійснення аналізу та самоаналізу організації та проведення системи виховної роботи в загоні (таборі);
- ведення психолого-педагогічної документації.

Завдання практики:

- Визначати мету і задачі виховної роботи з дітьми в умовах міських і заміських таборів, дитячих оздоровчих майданчиків, трудових об'єднань школярів, таборів праці і відпочинку;
- складати план виховної роботи на табірну зміну і на кожний день з врахуванням інтересів і індивідуальних особливостей дітей відповідно до основних напрямків формування особистості;
- організовувати самоуправління в табірних колективах і спрямовувати їх діяльність, створювати умови для розвитку самодіяльності школярів;
- використовувати всю систему можливого педагогічного впливу в умовах таборів і трудових об'єднань школярів з врахуванням індивідуальних і вікових особливостей дітей і підлітків;
- встановлювати педагогічно доцільні відносини з дітьми в специфічних табірних умовах;
- педагогічно осмислювати і аналізувати досвід своєї педагогічної діяльності;
- формувати досвід подолання різних видів конфліктів, становлення атмосфери емоційного комфорту в загоні.

Зміст педагогічної практики

Період практики	Зміст роботи практиканта
--------------------	--------------------------

Підготовчий етап	• Участь у настановній конференції. • Вивчення нормативно-правової документації щодо організації літнього відпочинку школярів в дитячих оздоровчих таборах • Складання індивідуального плану проходження практики • Оформлення щоденника педагогічної практики.
Основний період	• Ознайомлення з матеріально-технічною базою літнього оздоровчого табору. • Підготовка корпусу загону до табірної зміни. • Планування змісту роботи на табірну зміну. • Зустріч та розселення дітей • Організація виховної роботи в загоні відповідно до плану табірної зміни • Формування дитячого колективу, подолання можливих конфліктів.
Заключний період	• Підготовка звітної документації. • Звіт за результатами педагогічної практики
	• Участь у підсумковій конференції

Теоретична та практично-методична підготовка до літньої практики забезпечується в процесі вивчення психолого - педагогічних дисциплін і проведення інструктивного збору.

Семінар-практикум з підготовки студентів до роботи в дитячих оздоровчих таборах

Семінар-практикум з підготовки студентів до роботи в дитячих оздоровчих таборах має інструктивний характер і передбачає проектування системи виховної роботи в умовах організації літнього відпочинку та оздоровлення дітей.

Значна робота по підготовці семінару проводиться в процесі вивчення предметів психолого-педагогічного циклу, методики виховної роботи, загальних методик тощо, що сприяє формуванню теоретичної, мотиваційної та практично-методичної складових педагогічної компетентності студентів, апробація якої відбувається під час проведення практикуму.

До участі в роботі семінару залучаються досвідчені викладачі, студенти - старшокурсники в ролі комісарів загонів, які вже працювали в таборах і на дитячих майданчиках. Кожна навчальна група виступає в ролі загону певного віку, якій має свою назву, девіз, загоновий куточок, пісню.

В ході практики діяльність студентів організовується по **наступним напрямкам:**

- організація та проведення масових виховних заходів;

- участь в роботі секцій (спортивно-туристична, художньо-прикладна, ігрова, психологічна);
- дотримання вимог режиму дня та виконання дисциплінарних вимог відповідно до інструктивних документів;
- оформлення куточку загону, випуск стінгазети;
- планування виховної діяльності в таборах;
- аналіз та самоаналіз результатів педагогічної діяльності студентів.

Завдання практики:

- узагальнити, поглибити та систематизувати психолого-педагогічні знання щодо особливостей, напрямків, форм, методів, засобів організації виховної роботи в умовах літнього відпочинку дітей;
- удосконалювати прикладні навички організації та проведення різних форм виховної роботи відповідно до напрямків всебічно гармонійно розвиненої особистості;
- формувати уміння організації та формування дитячого колективу;
- розвивати досвід оптимального, раціонального, доцільного планування й організації власного робочого часу;
- набувати досвід виконання власних обов'язків відповідно до інструктивних документів.

Зміст семінару-практикуму

Період практики	Зміст роботи практиканта
Підготовчий етап	• Участь у настановній конференції - старті семінару. • Вивчення нормативно-правової документації щодо організації літнього відпочинку школярів в дитячих оздоровчих таборах • Виконання завдань відповідно до плану семінару-практикуму.
Основний період	• Зміст роботи визначається планом семінару-практикуму

Заключний період	• Підготовка звітної документації. • Звіт за результатами педагогічної практики • Участь у підсумковій конференції
------------------	--

Переддипломна педагогічна практика

Переддипломна практика є комплексним по суті й змісту діяльності студента завершальним етапом практичної підготовки майбутнього вчителя і проводиться на випускному курсі у відповідності з навчальним планом. До неї допускаються студенти, які успішно виконали програми всіх попередніх педагогічних практик. В ході практики діяльність студентів організовується по **наступним напрямкам**:

- спостереження за навчально-виховною діяльністю вчителя фізичного виховання школи;
- вивчення шкільної документації;
- вивчення навчальних програм з фізичного виховання школи, календарно-тематичних планів вчителя, плану позакласної роботи школи;
- підготовка та проведення уроків з різних модулів;
- аналіз та самоаналіз педагогічної діяльності студента-практиканта;
- ведення педагогічної документації;
- організація та проведення різних форм індивідуальної роботи з учнями;
- участь у роботі педагогічної ради школи, засіданні методичного об'єднання вчителів фізичного виховання.

Окремим напрямком роботи студента-практиканта під час проходження даного виду практики є організація та проведення психолого-педагогічного наукового дослідження, тематика якого обумовлена завданнями та змістом курсової роботи студента.

Завдання практики:

- формувати навички практичного застосування різних методів науково-педагогічного дослідження: спостереження за навчально-виховною діяльністю вчителя, вивчення шкільної документації, аналіз результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів тощо;

- удосконалювати навички організації та проведення різних типів уроків у школі;
- розвивати вміння застосовувати різні методи, прийоми, способи включення школярів в активну навчально-пізнавальну діяльність;
- формувати досвід застосування в педагогічній діяльності елементів сучасних освітньо - виховних технологій: диференційоване навчання, інтерактивне навчання, проектна технологія тощо;
- формувати навички організації різних видів індивідуальної та групової роботи з школярами;
- узагальнювати знання студентів про критерії оцінювання навчальних досягнень учнів, формувати навички діагностики та вимірювання рівня знань, умінь і навичок школярів;
- формувати досвід практичної реалізації в ході уроку сучасних принципів навчання;
- формувати навички реалізації цілей освіти;
- формувати досвід участі в роботі педагогічної ради школи, засіданні методичного об'єднання вчителів фізичного виховання;
- удосконалювати навички ведення професійно-педагогічної документації.

Під час безперервної педагогічної практики студент має можливість реалізувати такі **форми методичної роботи:**

- опрацювання психолого-педагогічної та спеціальної літератури;
- вивчення досвіду роботи кращих вчителів школи;
- добір психолого-педагогічної та методичної літератури своєї спеціальності
- виступ з повідомленням на засіданні методичного об'єднання вчителів фізичного виховання.

Зміст педагогічної практики

Період практики	Зміст роботи практиканта
--------------------	--------------------------

Підготовчий період	• Участь в установчій конференції. • Складання індивідуального плану проходження педагогічної практики. • Оформлення щоденника спостереження. • Ознайомлення з нормативно-правовими документами щодо організації навчально-виховного процесу, вивчення змісту Державного стандарту з фізичного виховання загальної освіти.
Основний період	• Проведення уроків згідно розкладу. • Діагностика учнівського колективу. • Участь в роботі педагогічної ради школи. • Участь в роботі методичного об'єднання вчителів фізичного виховання. • Здійснення роботи по вдосконаленню матеріальної та методичної бази викладання предмету. • Проведення залікового уроку та позакласних заходів у відповідності до плану роботи школи. • Підготовка звітної документації. • Участь в підсумковій конференції на базі школи. Звіт про виконану роботу.
Заключний етап	• Оформлення звітної документації. • Участь у підсумковій конференції на базі училища.

Безперервна педагогічна практика є дієвим шляхом комплексного моніторингу рівня сформованості професійно-педагогічної компетентності випускників.

Контроль та керівництво практикою

Обов'язки студента-практиканта

1. У період педагогічної практики студент зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку школи, накази її адміністрації, методистів та керівників практики. У разі невиконання вимог його може бути усунено від проходження практики.

2. Практикант повинен виконувати усі види робіт, які передбачені програмою практики, якісно готуватись до проведення уроків, позакласних заходів, приймати участь у їх аналізі, відвідувати консультації, своєчасно подавати методисту конспекти, виконувати індивідуальні завдання з практики.

3. На період практики у студентській групі обирається староста, до обов'язків якого включається контроль за трудовою дисципліною практикантів, виконання доручень

керівників практики.

4. Протягом практики кожний студент веде документацію, де фіксується виконання завдань, передбачених програмами по окремим видам педагогічної практики.

5. Студент зобов'язаний перебувати у школі протягом 4-6 годин (залежно від виду практики), відлучатись з практики з дозволу адміністрації школи, керівника практики.

6. Студенти повинні надавати приклад дисциплінованості, скромності, ввічливості та витримки.

7. Зовнішній вигляд студента-практиканта повинен відповідати вимогам педагогічної етики вчителя.

8. Студенти, які не виконали навчального плану та програми практики з поважної причини за рішенням адміністрації педагогічного училища допускаються до повторного проведення педагогічної у чітко визначений термін без відриву від навчальних занять.

9. Студенти, які отримали незадовільну оцінку з практики не допускаються до проведення наступного виду практики та за рішенням педагогічної ради училища можуть бути відраховані з числа студентів.

Керівництво практикою

Початок педагогічної практики передбачає проведенням установчої конференції, на якій студентів ознайомлюють із змістом та завданнями певного виду педпрактики, програмою навчально-виховної роботи з учнями у період практики, зразками документації, методичними матеріалами з предмету, проводиться інструктаж з техніки безпеки тощо.

Важливе місце в організації педпрактики у школі надається старостам груп, які обираються з числа студентів групи. Старости за допомогою керівників практики організовують роботу студентів-практикантів, ведуть облік присутності і виконання індивідуальних графіків роботи кожного практиканта.

Безпосередньо керівництво роботою студентів-практикантів виконують керівник педпрактики, методист із спеціальності, методист з психології та педагогіки, педагог-наставник з числа викладачів школи. Керівники педпрактикою ставлять перед практикантом конкретні навчально-педагогічні та виховні завдання, здійснюють методичну допомогу (у формі індивідуальних та групових консультацій), контролюють роботу студентів у період педпрактики.

Поточний контроль відбувається у процесі систематичного спостереження за роботою студентів (відвідування уроків та позакласних виховних заходів, аналіз змісту, методів, які використовує практикант тощо).

Однією з основних форм роботи керівників практики, методистів і педагогів школи зі студентами у період практики є консультації, які дозволяють цілеспрямовано керувати процесом формування педагогічних вмінь і навичок студентів, надавати методичну допомогу щодо підготовки та проведення уроків і окремих виховних заходів, показати шляхи вирішення дидактичних та виховних завдань, способи подолання труднощів, які виникають у процесі здійснення навчально-виховної діяльності, розкрити причини помилок і невдач, створити у студентів певний психологічний настрій, який би сприяв успішному виконанню програми педагогічної практики. Консультації проводяться у формі індивідуальних чи групових занять стосовно питань, пов'язаних з теорією і методикою організації навчально-виховного процесу, прийомами ведення документації, роботою з рекомендованою літературою тощо.

Поточний контроль здійснюється у процесі систематичного спостереження за роботою студентів. Аналіз уроків, виховних заходів, які проводять практиканти, спостереження за їх підготовкою, дають керівникам і методистам можливість робити певні висновки про ставлення студентів-практикантів до роботи, про рівень розвитку педагогічних вмінь і навичок майбутніх фахівців, психологічну готовність до виконання функціональних обов'язків вчителя.

Велике навчальне значення має колективний аналіз студентами проведених уроків, занять, заходів, що відбувається за участю усіх практикантів та методиста. У процесі обговорення звертається увага на зміст уроку. Виховного заходу, заняття, організацію діяльності дітей, поведінку практиканта, його взаємодію з учнями. З'ясовується ступінь реалізації практикантом поставленої мети, визначаються позитивні і негативні сторони *проведення певної організаційної форми навчально-виховної роботи з учнями*, даються рекомендації щодо покращення подальшої педагогічної діяльності практиканта. Колективне обговорення уроку починається із самооцінки, з аналізу студентом власної роботи.

Підсумки педпрактики студентів підводяться на шкільних педрадах, де повинні бути присутні студенти-практиканти, методисти, керівники практикою, вчителі, які працювали із студентами. Адміністрація школи надає оцінку роботи студентів, висловлює побажання та критичні зауваження окремим студентам.

Остаточне підведення результатів педпрактики відбувається на підсумковій

конференції, яка проходить в педагогічному училищі. На ній заслуховується звіт кожної студентської групи. Методисти і керівники практики висловлюють свої зауваження та побажання практикантам, оцінюють діяльність кожного з них. Враховуючи якість звітних документів, їх своєчасне подання, керівник педпрактики виставляє загальну (комплексну) оцінку кожному з практикантів, враховуючи всі сторони його діяльності у період педагогічної практики.

Діагностика результатів роботи практиканта

В результаті виконання студентами завдань та змісту різних видів педагогічної практики у майбутніх вчителів формується система теоретичних, практично-методичних та особистісних складових професійної компетентності.

Теоретична компетентність:

- система знань з психології про розвиток молодших школярів, вікові особливості протікання психічних процесів у школярів, провідну діяльність, психо- фізіологічні вимоги до організації навчально-виховного процесу;
- комплекс теоретичних знань про закономірності, принципи, методи, прийоми, засоби, форми сучасного навчання, освітні педагогічні технології, можливості їх реалізації в початковій школі;
- комплекс теоретичних знань про головну мету сучасного виховання, зміст, завдання, напрямки формування та розвитку особистості школяра, розуміння сутності методів, прийомів, форм організації виховної роботи;
- комплекс знань з методики викладання навчального предмету в школі;
- знання про способи подолання різних видів конфліктів, прийоми запобігання їх виникнення.

Практично-методична компетентність передбачає становлення у майбутніх вчителів проєктувальних, гностичних, організаційних, дидактичних, сугестивних, процесуальних, конструктивних, гностичних комунікативних умінь.

Проектувальні уміння:

- уміє здійснювати перспективне й тижневе планування власної роботи й діяльність учнів;
- виявляє самостійність та ініціативність при плануванні навчальних і позакласних заходів з фаху.

Конструктивні уміння:

- уміє визначити й обґрунтувати мету, зміст, методи й прийоми навчання;
- уміє скласти розгорнутий конспект, при цьому виявляє самостійність та ініціативність;
- уміє визначити зміст позакласного заходу з фаху відповідно до рівня психофізіологічного розвитку школярів, дібрати відповідний матеріал і змодельовати форму заходу.

Процесуальні уміння:

- вільно володіє матеріалом уроку, не припускається мовленнєвих помилок;
- уміє використовувати на уроках та в позакласних заходах різні методи активізації пізнавальної діяльності учнів;
- володіє вміннями оцінювати рівень знань, умінь і навичок учнів відповідно до чинних норм.

Гностичні уміння:

- уміє здійснювати аналіз відвіданих уроків з різних аспектів;
- уміє аналізувати позакласні виховні заходи з фаху, які проводять інші студенти;
- уміє аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного уроку, позакласного заходу і вносити необхідні корективи;
- уміє оформити конспект залікового заходу згідно з чинними вимогами.

Комунікативні уміння:

- безконфліктно спілкується;
- має бездоганне літературне мовлення (на уроках і в позаурочних ситуаціях);
- уміє правильно реагувати на зауваження, що виникають у процесі діяльності.

Організаційні уміння:

- провів необхідну кількість уроків і позакласних заходів;
- відвідував усі заняття у інших студентів-практикантів;
- вчасно здав належним чином оформлену документацію за педпрактику;
- брав активну участь в обговоренні результатів педпрактики на підсумковій конференції.

Особистісна компетентність студента - практиканта:

- становлення моральних рис і якостей студента;
- відповідальність та ініціативність при виконанні завдань педагогічної практики;
- становлення професійних мотивів діяльності студента;
- гуманне та толерантне ставлення до учнів;
- розуміння значення вчителя в становленні особистості школяра;
- рівень сформованості культури поведінки практиканта;
- рівень сформованості культури спілкування студента-практиканта;
- творчість та креативність при виконанні завдань педагогічної практики.

Відповідно до вказаних критеріїв визначається алгоритмічний, базовий та творчий рівні сформованості професійних знань, умінь та навичок студентів-практикантів. Кожен з вказаних рівнів оцінюються відповідними балами. В разі невідповідності педагогічної діяльності студента зазначеним критеріям педагогічна практика не зараховується.

Рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя:

- *Алгоритмічний рівень професійної компетентності* (4-6 балів) передбачає оволодіння знаннями, вміннями, які передбачені Державним освітнім стандартом, і визначається прагненням оволодіти педагогічними технологіями тільки за допомогою репродуктивних та пояснювально-ілюстративних методів і прийомів без конструювання власних варіантів.
- *Базовий рівень професійної компетентності* (7-9 балів) формується з освоєння знань і умінь у сфері педагогічної діяльності, які сприяють швидкій адаптації майбутнього вчителя початкової школи до умов школи; йому властива частково сформована система знань особистісно-орієнтованих педагогічних технологій; у процесі планування та організації навчальної діяльності учнів студенти виявляють дидактичні знання організації навчально-виховного процесу на засадах певної технології; у майбутнього вчителя виявляються цілеспрямовані дії на основі сформованих індивідуальних умінь: у процесі організації навчально-пізнавальної діяльності спостерігається часткова реалізація знань форм і методів інноваційної діяльності, на підготовчому етапі періодично потребують допомоги вчителя-методиста.
- *Творчий рівень професійної компетентності* (10-12 балів) Характеризується

володінням знаннями і уміннями, які дозволяють творчо запроваджувати в практику роботи школи сучасні педагогічні технології, власні підходи.

Додаток 1

Програма спостереження й аналізу уроку.

- Організаційна структура уроку: початок уроку, привітання учнів, підготовка обладнання до уроку (дошка, крейда, ручки, зошити, підручники, наочні посібники та ін.).
- Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку. Психологічна готовність учнів до уроку.
- Тип і структура уроку: доцільність обраного типу уроку з точки зору вивчення теми. Структура уроку, її компоненти. Психолого-педагогічне забезпечення цілісності і завершеності уроку.
- Особливості реалізації на уроці вимог принципів навчання.
- Раціональність і ефективність використання на уроці методів навчання. Озброєння учнів методами самостійної пізнавальної діяльності; розвиток потенційних розумових здібностей учнів; використання індивідуальних, групових, колективних форм навчання.
- Методи і прийоми та види контролю і оцінки знань, умінь та навичок учнів; об'єктивність оцінки навчальної діяльності школярів.
- Особливості розумової діяльності учнів на уроці: а) формування уваги учнів; б) місце пам'яті в розумовій діяльності учнів; озброєння школярів методами й прийомами запам'ятання; використання прийомів для активізації різних видів пам'яті (образної, словесно-слухової, емоційної, механічної) та прийомів запам'ятовування; в) мислительна діяльність учнів на уроці; методи, прийоми і засоби активізації мислительної діяльності (створення проблемних ситуацій, організація самостійної пізнавальної діяльності).
- Поведінка вчителя на уроці: вміння володіти класним колективом, організувати учнів

- на навчальну роботу, забезпечити трудову дисципліну; конструктивні вміння; комунікативні вміння; володіння педагогічною технікою (зовнішність; вміння володіти своїм тілом - ходити, сидіти, стояти; жести, міміка; культура педагогічного спілкування; володіння в галузі психотехніки; культура педагогічного мовлення; темп роботи).
- Результати уроку: висновки й пропозиції; досягнення мети; якість знань, вмінь та навичок учнів; виховне і освітнє значення уроку; найбільш цінні методи проведення уроку; рекомендації щодо удосконалення педагогічного процесу на уроці.

Додаток 2

Схема аналізу виховного заходу

- Тема, форма, місце проведення, кількість учасників і присутніх.
- Визначення зовнішніх і внутрішніх умов організації даного виховного заходу.
- Психолого-педагогічний аналіз ситуації в класі, яка обумовила вибір даної форми виховної роботи.
- Психолого-педагогічне обґрунтування теми, виховної мети, відповідності змісту заходу віковими особливостями учнів, відповідності змісту заходу формі його проведення.
- Психолого-педагогічний аналіз проведеного заходу:
 - організованість та підготовленість учнів до проведення;
 - формуванню яких моральних, інтелектуальних, естетичних почуттів сприяв даний захід;
 - можливість здійснення впливу на індивідуальну та колективну свідомість у даній формі виховної роботи;
 - дисципліна учнів, їхні емоційно-вольові реакції під час проведення заходу, контакт з аудиторією;
 - спостереження масових психічних явищ (зацікавленість, байдужість, зміна колективного настрою тощо).
- Організаційна діяльність учителя.
- Які власні здібності продемонстрував педагог?
- Форми заохочення дітей до проведення виховного заходу, врахування індивідуальних

можливостей кожного учня.

Загальна оцінка виховного заходу:

- ступінь досягнення мети;
- як проявили себе організатори та учасники заходу;
- чи були внесені корективи і які під час проведення заходу, чому?
- рекомендації до проведення подальшої виховної роботи з даним колективом учнів.

Додаток 3

Приблизна схема вивчення особистості школяра

I. Загальні відомості.

Прізвище, ім'я, по батькові учня; дата народження; клас; загальний фізичний розвиток; стан здоров'я; умови життя та побуту; склад сім'ї; взаємовідносини членів сім'ї.

II. Взаємовідносини з колективом і ставлення до школи.

- Становище учня в класі (користується авторитетом, його люблять однокласники, до нього ставляться нетерпимо, в класі непомітний). Навести аргументи і конкретні приклади для підтвердження висунутого твердження, дати пояснення.
- Ставлення до однокласників (любить їх, байдужий до них, дорожить думкою колективу, не контактує з однокласниками; з ким дружить, на чому базується дружба; чи бувають конфлікти, в чому їх причина).
- Чи задоволений учень своїм становищем в класі і яке місце хотів би посісти; чи дорожить перебуванням в школі.
- Відносини з учителями, класним керівником (встановлено контакт, поважає їх, подобається, ставиться байдуже, стосунки напружені; агресивні форми реагування та ін..
- Прагнення та ідеали учня. їх вплив на навчальну і суспільну роботу. Почуття

обов'язку та відповідальності, їх вияви.

III. Навчання.

- Успішність (переважаючі оцінки, чи однаково засвоює різні предмети; прогалини в знаннях і причини цього).
- Розвиток мовлення (словниковий запас, емоційність, образність мови, вміння виразити думку усно і письмово).
- Інтерес до занять, ставлення до навчання. Основне коло інтересів і відображення їх у навчальній і поза навчальній роботі. Вияви і задоволення інтересів, їх глибина і стійкість (навчається зацікавлено; до яких предметів проявляє особливий інтерес; як ставиться до оцінок, похвали чи зауважень учителів щодо навчання; переважаючі мотиви навчальної діяльності, ставлення до успіхів і невдач у навчанні).
- Особливості пізнавальної діяльності учня.

IV Психологічний розвиток:

- Особливості уваги (міра розвитку довільної уваги, її стійкість, розподіл; концентрація, що відволікає під час уроку? Проявляється розсіяність, спостережливість учня).
- Особливості пам'яті (завчає механічно чи осмислюючи; володіє прийомами довільного запам'ятовування; яка швидкість і міцність запам'ятовування, а також легкість і точність відтворення; індивідуальні особливості пам'яті).
- Розвиток мислення (чи відрізняє суттєві та другорядні ознаки предметів і явищ; який рівень засвоєння конкретних і абстрактних понять; чи вміє порівнювати, узагальнювати, робити самостійні висновки; швидкість вирішення нестандартних ситуацій і завдань; чи самостійний у своїх роздумах і висновках).
- Розвиток уяви (рівень відтворюючої і творчої уяви та приклади прояву її в навчальній діяльності).
- Характеристика індивідуальних здібностей учня.
- Емоційність характеру. Сила і глибина емоційних переживань, стійкість почуттів. Який настрій переважає: жвавість чи млявість, уповільненість чи швидкість. Як учень пояснює зміни настрою.
- Вольові якості учня. Активність, ініціативність. Наполегливість в учня. Ставлення до труднощів і як він їх перемагає. Як часто звертається по допомогу при виконанні домашніх завдань. Чи проявляє впертість, на якій основі і в якій формі. Витримка і

самовладання, вміння управляти своїми почуттями, настроєм, уміння протистояти чужим впливам. Дисциплінованість. Відмітити найбільш типові порушення дисципліни. Виконання шкільного режиму (виконує режимні вимоги, порушує навмисне, чи не розуміючи цього; не вміє раціонально використовувати час та ін.). Стійкість, продуманість своїх переконань. Ставлення до інших та самого себе (чуйність, доброта, добросовісність, егоїзм, зазнайство, скромність, впертість та ін.).

Додаток 4

Приблизна схема вивчення

класного колективу

- Загальні відомості про клас. Кількість учнів (стать, національність, вік; кількість другорічників, коли і за яких обставин був сформований колектив).
- Зміст і характер діяльності колективу. Загальна характеристика успішності і дисципліни. Форми контролю класного керівника за успішністю учнів; взаємодопомога в класі; дисципліна на окремих уроках, негативні моменти в навчанні (шпаргалки, підказки, списування). Життя класу поза навчальною діяльністю: інтерес до сучасних політичних подій, музики, мистецтва, літератури, спорту, колекціонування і т.п.; форми вияву цих інтересів; відвідування виставок, театральних вистав, обговорення побаченого, диспути, конференції, "круглі столи", участь класу в житті школи. Вплив на діяльність класу батьків.
- Керівництво класним колективом і його організація. Актив класу, його ініціативність, самостійність і наполегливість в досягненні поставленої мети, вимогливість до себе та інших, авторитет серед товаришів і на чому він базується, ставлення до громадської думки, місце в системі між особових стосунків. Наявність в колективі неофіційних лідерів, ставлення до них активу; наявність "відкинутих", причини цього явища. Характеристика внутрігрупових стосунків: міра згуртованості, ціннісно-орієнтаційна єдність класу, прояви взаємної вимогливості, чуйності, турботливості, взаємодопомоги, уваги; наявність або ж- відсутність угруповань та внутрішня основа і міра зацікавленості загальними справами; вияви критичного ставлення до себе та інших; особливості взаємовідносин між хлопчиками і дівчатками; прояви товарищескості і дружби між окремими учнями, емоційне "благополуччя" чи "неблагополуччя" окремих учнів. Особистість класного керівника і його вплив на клас: освіта, фах, організаторські здібності, загальний стиль керівництва; ставлення учнів до класного керівника, його авторитет.

- Аналіз конкретних прикладів впливу колективу на особистість учня і особистості на колектив.
- Загальні висновки. Стадія розвитку колективу. Характер загального емоційного клімату в класі: життєрадісний, інертний, нервово-напружений і т.п. визначення основних недоліків та шляхів їх подолання.